

HOZZÁSZÓLÁS SARLÓS MIKLÓSNÉ "A MŰSZAKI FOLYÓIRATOK KÖTTETÉSE"

CIMŰ CIKKÉHEZ *

025.7:05

A cikkben foglaltakkal egyetértetek, s ez a hozzászólás voltaképpen inkább csak a /műszaki/ folyóiratok bekötésének mikéntjére vonatkozik.

Leghelyesebb, ha a vállalat műszaki könyvtára mellett könyvkötő részleg működik, amely a könyvtáros kívánságait s általában az esztétikai szempontokat is figyelembe veszi. Sajnos azonban csak az egészen nagy vállalatoknak és nagy /műszaki/ könyvtáraknak van saját könyvkötészet. Könyvtáraink tulnyomó nagy többsége kénytelen kiadni a folyóiratokat /és könyveket/ kötését állami könyvkötőknek vagy a magánszektorban. Ez utóbbiak rendszerint drágábbak, de gyorsabban végzik el a munkát, mint az államiak, mert ezek tulságosan igénybe vannak véve. Az állami könyvkötők 2-3 hónapos határidőre vállalják csak a bekötött folyóiratok leszállítását. Ennyi ideig pedig az olvasók nehezen tudják nélkülözni a folyóiratokat! Egyik baj tehát az, hogy kevés a könyvkötő, ezért húzódik el a folyóiratok /és könyvek/ kötetése néha hónapokig.

Emellett azonban van még egy ok, amiért hozzá óhajtottam szólni ehhez a kérdéshez. Boldogan olvastam mindig, hogy itt is, ott is, nemzetközi versenyben is, milyen szép eredményekkel vesz részt a magyar könyvkötészet. Nem is csoda, hiszen nálunk ennek az iparágak több évszázados hagyománya van. És nemcsak a fővárosi könyvkötők jártak az élen, hanem gyönyörű volt a munkája pl. a kolozsvári vagy debreceni könyvkötőinknek is. Sajnálatos, hogy most mégis kifogást kell tennem munkájuk ellen.

Mi történik ugyanis ma, ha /könyveket/ folyóiratokat köttetünk? Az egy-egy évben egyszerre kiadott munkát többnyire rendesen, kifogástalanul elvégzik és pedig mind a kötést, mind pedig az aranyozást. Az azonos vagy egyforma magasságú folyóiratoknak feliratai is egységesek: valamennyiüknek ugyanazon a helyen van a címe és szerzője, ugyanolyan betűkkel, ugyanabban a magasságban helyezik el a feliratokat, s éppígy egységes az évek /évfolyamok/ jelzése is.

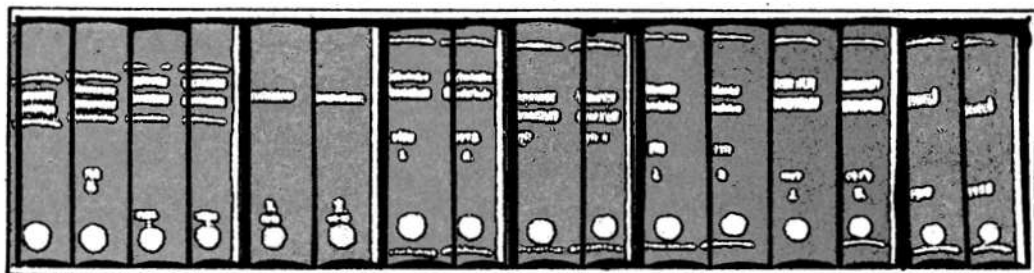
De mi lesz abban az esetben, ha a következő évben ismét adunk kötetre hasonló nagyságú könyveket, vagy az előző évben már bekötött folyóiratok következő kötetét? A könyvkötők elfeledték már, hogy az előző évben hova tették a címet, szerzőt, évfolyamjelzést, és teljesen önkényesen járnak el. Nemcsak a címet, hanem még a betűformát is elfeledték, s nemcsak máshová írják a feliratokat, hanem más betűformákat is használnak. Sokszor még azzal sem törődnek, hogy az előző évben keresztben

*Megjelent : MKT, 1960. 4.sz. p.63-64./

helyezték el az aranyfeliratokat, s most hosszában alkalmazzák. Így a szemlélőben az egymás mellé helyezett évfolyamkötegek nem keltenek jó benyomást. Elmondottam ezt az itteni állami könyvkötészet vezetőjének. Azt válaszolta, hogy a könyvkötő műhely dolgozói változnak, s az új alkalmazott már nem tudhatja, hogyan járt el az előző évi könyvkötő. A betűtípusok különféleségére azzal felelt, hogy nincsenek megfelelő készleteik, s általában hiányosak az egyforma betűtípusok.

Azt vethetné valaki fel, hogy miért nem adunk mintákat a kötésre. Azért, mert nálunk pl. most 130 folyóiratot kellene "mintának" adnunk, s így azokat is nélkülöznünk kellene!

De hogy ne beszéljek általánosságban, konkrét példákra hivatkozom. A svájci Technische Rundschau évi 52-53 számát két kötetben elosztva szoktuk bekötetni. A magasformájú /48 cm! / könyvek között sorakozik egymás mellett az 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958 és 1959-es évfolyamok két-két kötete. És csodálatos, hogy a hét évfolyam kötetei között nincs két egyformán kötött évfolyam. Különböző magasságban helyezték el a feliratokat, különböző betűtípusokat használtak, és különböző helyeken égették be az évfolyamok számát is. Még az arany záróvonal sem egységes, eltekintve attól, hogy egyik évfolyam egyik kötetén fenn is, lenn is megvan, a másikon egyik, vagy mindkét helyen hiányzik. /ld. ábra./

Végül is 7 évfolyam 14 kötete között nincs két teljesen azonos kötés. Ez a helyzet tarthatatlan, ezen változtatnunk kell! Mivel a könyvkötők a maguk jószántából nem alkottak még mindnyájukra kötelező szabályokat, rendeletileg kell szabályozni működésüket.

Javasolom, hogy dolgozzunk ki olyan MSZ szabványokat, amelyek meghatározzák a folyóiratok /könyvek/ magasságának és a rájuk kerülő feliratoknak a viszonyát. Mikor lehet hosszában, és mikor kell vízszintesen alkalmazni a feliratokat? /Az 1-2 cm-t meg nem haladó vastagság-

nál pl. a hosszában történő felírás a helyesebb, a 3 cm-es és vastagabb könyveknél már keresztbe írhatnók az aranybetűket/. Ha a könyv magassága 20 cm., akkor pl. az aranybetűknek a felülről számított 4-5 cm-re kellene elhelyezkedniök. Az évfolyamot az alulról számított 7-8 cm-re, a kötettszámot pedig ez alatt 1 cm-re tüntethetnők fel.

Ha a könyv magassága meghaladja a 30 cm-t, és legalább 3-4 cm. vastag, akkor a címet felülről számítva ennyi és ennyi cm-re kellene feltüntetnünk stb. Főlegesen tartom részletekbe bocsátkozni, a szabványalkotás szakemberek dolga lenne. Ugy gondolom, hogy a részletes szabványok kidolgozását a Szabványügyi Hivatal végezhetné el megfelelő szakemberek bevonásával.

Ugyanakkor a használható betűtípusokat is meg kellene szabnunk. Ne történhessék meg az a lehetetlen helyzet, hogy 14 azonos tárgyú kötetnél nem találunk két azonos betűtípust.

Arra is kötelezni kellene a könyvkötőket, hogy már tanuló-korukban legalább oroszul és németül tanuljanak meg olvasni. Abszurdum, hogy az egyik kiváló győri könyvkötő a Strassenverkehr című folyóirat címét S t r a b e n v e r k e h r -nek olvasta, és aranyozta.

Szabvány bevezetése esetén összetartozó könyveink és folyóirataink bekötése egyforma lenne, nemcsak akkor, ha egy évben adunk azonos tárgyu és nagyságu könyveket köttetni, hanem akkor is, ha folyamatosan évről-évre köttetjük be az egyes évfolyamokat.

Bekötött könyveink és folyóirataink egységesek, sokkal mutatósabbak és szebbek lennének, mint ma!

dr.Módi Mihály

+ + +

HOZZÁSZÓLÁS dr.GYÖRE PÁL "A KUTATÁSI JELENTÉSEK DOKUMENTÁCIÓJA"

CIMÜ CIKKÉHEZ⁺

001.891:002

Dr.Györe Pál cikkében számos értékes és megszívlelendő gondolatot vet fel. Egyetértek a probléma széleskörű felvetésével, aggodalmam csupán az, megvannak-e a lehetőségek a megoldásra. Kissé félek a maximális követelményektől, s Györe Pál maximális programot ad. Véleményem szerint először oldjuk meg a magyar nyelvű és hozzáférhető kutatási jelentések, disszertációk dokumentációját, azután próbálkozzunk azzal a kérdéssel, hogy mi a titkos anyag, elévül-e ez a titkosság idővel stb.

⁺/Megjelent: MKT, 1960. 5.sz. p.27-40./